

ורקבה אהבת את-עקב:

רבינו בחיי

לו שחר פדי שישל הפדקה, וזהו שפחוב (קריס סי' ט) פי השחר יצור וגו' וקניב (לשון כ"ט) פאצחק ורקבתי ציני פראח עד פאן.

אדבת את יעקב.

לא הניטה פלה על המעלה והפעלים משי' כשי לטון כוה, ולא כעו צלמק ללא כשי ויהי יתקן מוכי' משה' ולמטה צלמק לא היה פלה נמקרה ע"ס השעה, ולמטה כסוף ימיו נהפכה הפכה וע' משי' סי' ו', משלי' סבב רבקה היסה מלך טכע כענין, וגם היסה עוסקם סבב יום יום, כמאמרם נענעם כוכבי' ד"ג כל הלמד מורה גללה מוט על סמך משון עליו צום ומשי' כשי מוכי' מוכי' ולא ורכק סבב:

בראשית בה תולדות

הצחק את-עשיו פריצו פדו ויארח בה ויארח

ואמרו רז"ל בפדו עשיו ה'שע אמר לאבי הפלה חייב כמצעור, ונהיה יצחק פמה ואמר פמה בני קדקונן כמצות, הנה אמר לו בני הנין הנין היום, אמר לו קבית הפדו' ולקדונו בקלה פלונית וענין פלוני, ורוח הפדו' צונחת ואמרת (משלי כ"ט) פי יתנו קולו אל פאמן בו פי שבע מועבות פלבו, ועוד דרושו, הנה עד ומאכיל לאבי ונתנו

העסק דברי

לך ויש צלמק ולא כל יתקן, הוא יתקן יתע סוף פלחיס כמורה, וכן סבב סחוליס היה לצלמק סמו דממשה ליה כעמלו ונהנה כשעמו ממל', משלי' יתקן היה יושג סוף ולא עימם הרכה, ועיין ערך להלן כ"ו ל"ד: ורכקו. סוף היסה מרכם למישה ניה:

ספורנו

(כח) ויארח יצחק את עשיו. גם צ"ח את עשיו, אף על פי שידע בלי ספק שלא הנה שלם כעקב צ"ח. ורקקה אהבה את יעקב. לכה' 40, כפני שהינה פ'שעו של עשיו.

(ממ כפ"ד) מרמזת, כשי על לטק ומרמז כשי על סוף, ע"כ פי לשי ומרמז כשי:

(כח) ויארח יצחק את עשיו פי צ"ח כפ"ד. יכאר הפחוב פי לא הנה אהב אהו כשכל כפונתו רק לפי שהנה קנהה אהו כפ"ד, לקפונה הפחוב פי עשיו ה'שע הנה צ"ח כפ"ד צ"ד, פי יצח ה'סיוח כפדוקות וכשדות פמה שהוקיר איש ש"ה, ויצח גם כן דעת אבי קשנה קופון ה'נאוח כפ"ד (נאוח צ"ח דכ"ד וזהו פי צ"ח כפ"ד).

(כח) ויארח יצחק את

כפ"ד. לא כשי למבו כעו וסבב לטק, ויטול נע' דכ"ס ר' ה' לטבה כעמיה נממשה ונל כשי כע' משלי' סבב כעמיה מלי' לטו כשי נל: כ"י צ"ד כפ"ד. ויטול כעמו סוף היו לטק ורכקו כמולקיס כרשע, וסויה ירע רשיק' הוכע פליו נלמי פי צלמק יקרח

כח

33. דרזק כן הרכב אשר חלה את אהבתו אותו ככר כמרים, כלוט לא מצד עצמו ומזהו הוא. 33. כמבאר אצל רבי' להלן כו"ב, שיצחק הוסיף לעשו את המקדו של יובלתי (ע"ן שם בבארות), ואף לקבל כבה זאת של שוחמט עם ישיבה, הוא יעקב היה מתוך מאמץ של קיום מצוה (ככ"ד אב) כ"י לוטת בה (רבי' להלן כו"ג, לדעת רבי', ככל המוגיא, ידע ידע יצחק כ"י לא הרי עשו כהי יעקב המחולקת כיע ובין רבקה היתה אם נתן לטח ולפ"ח אותו שיהיה

לו חלק כמרים כהמשך דרכו. 40. וכ"י שיכאר רבי' להלן (כ"ב), לא ראתה כל אפשרות של שיתוף עשו אמילו כמולך כחוחת של יעקב. ככר עתה רבקה רואה את עשו כרשע (היא מכיחה, הרי' את אחיה שהוא דומה לו) כעוד יצחק רואה אותו לא שלם.

עיון בפרשת השבוע

על פי כתבי מרן הראי"ה קוק זצ"ל

סברתו המכרעת של יצחק

כיוון שיצחק לא ידע כיצד לעשות את הספק בבידוד, הוא נסה ללכת בתמימות אחר ענין הבכורה, ולהזיח את עיניו מעשי כנישת הסעלה. בנוסף לכך, היתה ליצחק סברא מדויקת יש צורך בכך שהסעלה תעבור חזקא ודך עשי, וטברא זו חזקה את הכרעתו: יוצד המושכל שחשב יצחק בדאיות מעשה עשו, באיזה אופן חשב שישימש דרכי אל הקדושה העליונה שעתידה לבאת ממנו כיוון שהוא הבכור, הוא כי ידע שהאומה הנבחרת השתדלה לבאת מזרעו, הלא נהיה לאור עם ולתקן הפך השיר"ת בשלמה: יצחק הכיז ביעודה האוניברסלי של האומה העתידה לבאת מזרעו. ברכת ה' לאברהם: יאמנשך לגוי גדול... ונברכו בך כל משפחות הארמה" (בראשית יב, 1-2) עמדה לגבי עניני יצחק, שלשם קיום הייעוד הזה, תכן שיהיה דודתו בתם עם ישראל יהיה צריך גם כן ללכת הרעים על ידי חוב ומלחמה" כדי שלא יתקוממו נגד הפך ר"י, ולשם כך עלהם לקנות בנפשם את היכולת להחניג באחוזיות, בתעוה ובערמומיות, הנצרכות לשם ניהול שדה הקרב ולמען הנצחון בו. אמנם טוב יותר יהיה, אילו ישראל וכלל להשפיע על האומות בנות ובדלכי נעם, כפי שאכן יהיה לעתיד לבוא, כשעמים רבים יכירו באור ה' וישראל שמו ולכו ללדוש תורת חסד ואמת מביקור ישראל, אך יצחק חשב, שעד שהעולם יגיע למחנה הזה, יהיה צורך להשתמש לשם הגברת הטוב בשלם, גם בכח החוב ומסכסיסי מלחמה: יצאשר באמת גם כה זה יהיה דבר נחוץ, כי הרעים לגמרי ההכרח ללחמם מן הכסם, כי אומות ועמלק ופילג, אלה שייצד ידע כל העלמות שותבלית טובה לא ותצמח מהם, רק רע להחטפה והכללת".

בנוסף לכך, ללא יכולות מלחמתיות אלו, עם ישראל לא יוכל לשרוד בין אומות העולם, כמו שכותב הרב באגרת (אגרות הראיה: ד"א עמ"ס): "אי אפשר היה כלל, בשעה שהשבטים כולם היו זאבי עקב' ממש, שרק ישראל לא ילחם, שאז היו מתקפאים ומכלים היו את שאריתם; ואדרבא, היה מוכרח מאוד גם להפיל מוח על הפראים גם על ידי התגרות אבדחיות".

אבנר (לנגזום) שלו

נלכה עד הראיה

הספק של יצחק

כאמור, מבשרים של הסעלה והאלוקות ודך אנשים רשעים הנתחשו רק עד יעקב אבינו - יולד הזהב עד יעקב ויעקב טמא ומחליט קולו: כי יעקב בחר לו יה ישראל למחלו, בלמשך עד יעקב הלכה הסעלה עדיין עלומה לעינתם, ימסושה בחושך, משחכת בתוך ומדע עד שנבחר יעקב לגמרי וצאה הסעלה בחדר בכרסו שלם, יבאדה נמדה שאין אחריה העלם כלל כלל, וטכאן אולך לא יתכן עד שותכרתו הסעלה במקום הסומאן והשע.

במבט לאחור את הדעים, שהשולשלות הסעלה גם ודך רשעים היתה נצרכת רק עד גילדה השלם בבית ישראל, אך יצחק לא ידע זאת, והנה יצחק לא ידע אם כבר נשלמה הסעלה והגלילת הניע זמנו לבאת לאור, ואם כן נשלם כבר מעשי ההכנות בהצאת הסעלה של כללות האומה והפחותות לשם ר"י, ואין צורך עד להעלמה בקרב רשעים, יא עדיין הזהב צריך ללכת ודך הסותר והעלם ליתן סוהח מסמא".

ספק זה של יצחק השפיע על יחסו לכבוד יצחק הכיז היסב את בניו, וידע שיעקב צדיק תמים ויחשב באהל תורה ועבודה, ולעומתו עשיו צדיק עו נפש ומלא מרמון, המבטל את ימיו בשדות רשע" בהאשית כה, כו), אך באיזה בן שורה הסעלה והאלוקות? - אם כבר יצאה הסעלה הגלילת לאור, וראי להבחיך אל מי היא, ראוי להחבת על אורחות חיי הנבים, ולזהות מי מהם מכבא ברוי את העיין והלוקי, יאין כאן מקום לתת קהרדן אל בכור התעלה, אם נראה שאיט בכור בחדרי הנבחת. אבל אם עדיין הסעלה הולכת ותעברת, ועדיין לא נשלמה הכשרונה לבאת לאור בגלוי, יחליה לכן אדם אשר בעטו יסוד לחדך אחרי מעשה השיר"ת, ולשפוט על פי ראות עיניו היכן מצויה הסעלה: יצאחור שוהא ידך, ביכס את הנבחר וציווה לתת לו פי שנים בירושה, יאין על פי שכאשר האדם יראה לעיניו אין עדין לו אל הצעיר, כפי שאמרו חז"ל (בבא בתרא קל"ג, ב): לא תהיו בי עבדו אוסנתא ואפילו מברא בישא לברא טכא" - אל תעבדו נחלה הראויה לו אפילו מן רע ורשע לכן סוה וצדיק, ומשדש הישכ"א (שם דה"י פ"ג פל"ג), שהחיצה לכך היא, ידלמא נפקא מיניה זרעא מעלא" - שמא יא באותו רשע זרע מעולה וצדיק; מהנהנה אלקות זו יש ללמד שכל רצון ה' גם כאן, ולמרות שעשיו את צדיקו להבניע השקטות אל עטות ידך העליונה, ולדעת כי מהטמא הזה עד תמא טעלה מחלה ותהודו, ועד לא נבחר מוסי המידות הרעות הצרכות לתועלת ההטבה הכללית עד שחצא ודך המעבר הזה".

נמצאו לעדים, שאובחנו של יצחק לעשיו לא נענה מפורטה שהתגלתה אצל עשיו בתועל, אלא ממדרגה שערודה להתגלות באומה הישראלית בעודת התכונת שותוקבלנה מעשיו. על כן כותב בעודה אצל אהבת יצחק את עשיו ו'אהב', שמעשים גם כן לשון עתיד, ללא היסוף הרי' שמהפכ מעורר לעב, ונב' אהבת רבקה 'אוהבת את יעקב' (בראשית ב', טז), לשון הרה. כי אהבת יצחק לעשיו לא באה כי אם שחשב שסמנו עתידה לצאת סעולה, על כן ראי' לאהוב אותו מצד המסוף בו, אם כן יעקב ואהבה היא מצד השעיר, אלא שנתעסקה במקרה לעבד, ואילו אהבת רבקה לעשיו נבעה ממדרגתו המלכה בהיותו.

"זרביקה אהבת את יעקב"

לפי המוסבר עד כה, נראה שאובחנו של יצחק לעשיו צדקתו, ואם כן יש לשאול מדוע רבקה לא הטיבה עמו, ואהבה דחקה את יעקב?

מסביר הרב, שרבקה לא חלקה מדעתה על סברתו של יצחק, אלא מכח ידיעה שניתנה לה בבואה: "רבקה, שהכירה ודעה מדבר' ד' שהטמלה כבר נבררה ככללותה, ואין צורך עוד הסתר ובידור אחריה בכללה, על כן 'אוהבת את יעקב' מצד עצמו נענינו החיות"⁹.

הריכז נאמרה נבואה זו לרבקה? – ידוע מה שאמר ד"ל במדרש רבה (בראשית רבה מ"ה ט"ו וישי לק"ש רמ"ק) על מסוק (בראשית ב', טז): "ולאם מלאם יאמץ", שנאמר לרבקה כשחלכה לדרוש את ה' מפני של שם – י"ד חלבו אמר: עד כאן קורין 'סבתה רעמה וסבתבא (בראשית: א, מ) מכאן ואילך יהודאין וארמאין" – ממך יעמדו אומות שלמה, חלוקות כל העולם – לצד אחד ארמאין, ויהודאין לצד אחד, נפודים באמנותם" (למנוח כהנא). "פירוש, שאמר לה' לרבקה ברוח הקודש, כבואה בימי עיבורה לדרוש את ה' בברית מדרשו של שם, י"ד על כן הזתה הטמלה המלאת צמנה ואפשרית לצאת גם מאתרא רחיקא, ממקום רשע וטומאה, אבל עתה כבר נגמר הבידור, ואין לחלול הרע שימצא בעשיו שהוא לוגלית של צורך בידור הטמלה".

זכר הנבואה שונאמר לרבקה, לפיו הטמלה כבר התבררה ויעקב הוא הבן הנבחר, סותר את בחרתו של יצחק בעשיו, אך האם נבואה זו חולקת גם על סברתו של יצחק? האם אין זה נכון שנעשי הטמלה צריכים לרכוש לעצמם את היכולת להילחם בעו ובהחשית בשדות הקרב ואבחי"ם?

על כן, מסביר הרב לפימסך ודוח כט ונ"ל, שומבחו של יצחק את החשיבות ומכרשת של הקרית יכולת הלוחמה לשם ישראל, הבאנו אותו להזיחם אל עשיו בנושא הטמלה. כשיצחק ביטן את בני לאור הצורך ביכולת לעל מלחמות ולנצח, הוא הבי' שייעקב ברהות יושב אוהלים, חזק ומגיד במידת ואמת החוסר, והנה אין בטמלותו לחנוך חרב ולחשומש במידת ואבחרית המצחון במקום הודוש", הוא אינו מסוגל לעמוד בקור רוח בקשרי המלחמה ולחאבק כנחשיות ובאחריות באויב. נפשו הערטה והרחמנית אינה מסוגלת להלחם בקשיחות ובעקשנות ללא לאות עד השגת הכתון, ו'אם כן אין תמצא ממנו הטמלה והאת עם תהיה רדושה לה.

על כן חשב יצחק כי עוד לא נבררה הטמלה למבר, ועדיין עליה לעבר דרך עשיו בנו ובכור, ומצטיין במלחמתו בחיית הסוף בעו רוח ונמוח"¹⁰. ואם כי יעקב סתם מאור כשהוא לעצמו, ומבחינה אשית הוא היא עדיף בדיקותו ובידאתו מעשיו הרשע, אין מכ' הכחה שהוא נשא הטמלה, שהר' ראיתי כבר הרבה צדיקים שמהם לא יצאו סמלות כלליות", כמו אינו ועוד חסירי אומות העולם שהיו במשך הודות, שמעלתם ואישית היתה גדולה, אך לא עברה דרכם הטמלה האלוקות. ו'כיוון שראת שדה הכח של ההתעברות המצחון חסר ליעקב למבר" קיים דחקה אצל עשיו, ז"מ הנכה, שהוא את על המסך ד' בטמלה העתידה לצאת ממנו, הוא עשיו, על כן היתה אהבתו רבקה אל עשיו. הטובה מעשיו היה הנכה, יחד עם ההכרה ביותו של עשיו על יעקב מצד כח ההתעברות והמצחון המצולח שב – שהי אלו הצטרפו יחדיו להחיות את אהבתו של יצחק לעשיו, מצד שצפה שסמנו תצא הטמלה של תקנת העולם כולו, שבראי יהיה רצון השי"ת שישתמש לה גם כן כח ההתעברות החזק".

"ויארה יצחק את עשיו כי ציד בפיו"

על פי ההבה הוז' מפורש הרב את הטעם שנותנת התורה לאהבת יצחק את עשיו. התורה לא כתבה שיצחק אוהב את עשיו באופן כללי, כפי שהיא כתבה באהבת רבקה ליעקב – 'זרביקה אהבת את יעקב', מפני שאהבת יצחק לעשיו לא נבעה ממהשבה שעשיו בכללותו צדק וראו אלוקים, אלא רק מכ' שיש בו תכונה מסוימת שעוררה לשמש את בית ישראל למילוי ייעודם בעולם – "על כך ציינה התורה "ואהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו (בראשית ב', טז)" – כיוון שהוא ציד מומחה, "המורה על תכונתו להתבר על החיות החרשות ולהכניעו, וכח זה יטב מאוד להשתמש בו עם בני אדם הודמים להר". לכך יאף כי ראה בעין שלא נמדה הטמלה בעשיו, והכיר היטב את רשעתו – זכר זה לא מנע ממנו להתייחס אל עשיו כנושא הטמלה, מפני שחשב שעוד לא הגיע הזמן ללילי הטמלה ועדיין צריכה הסתר בתוך הרע".

ברכת יצחק

והטבת ומצוינות הישגת בנפשו של יעקב כלב ודוד נפשי נבטנה בחדתו. ואשיחתי. בשחרתו המשותפת של יעקב ברחם אמו יוד עם מי שומציות והישגת קבושת בטבע נפשו, ובלידתו לאחור יצאת סדוקים של עשוי, אך בכך לא נשלם התהליך. יציר להשלים והטבת והאשיות האמת, את רכבו הפוטנציאלי להשתמש בתוכנות והקשיות והמדשגת בשדה הקרב, חשב השיג מחשבבות וסייב בהשגותו את סודי המצבות כך ישתהדה כשעת של יצחק במכסות, את יעקב יעל עשוי. וכיוון שבעת שיצחק יציר את יעקב הוא יהיה סבור שעשוי עומד לפניו, יעל כן ירכיב והכמות המשותפת לשלם סביב של עשוי, שלפי סבידת נסיד להעניק לעשוי המטלה את הכמות השלשון והלוחשות, ידועת המלכה הממשלה בעמים רבים, כסו שאמיר בכרית: יעבוד עמירי ולהדה גביד לאחור, שללל אלה צדי התגבורת והניסוח מלכות וכו'. - בכח הרחמי והאדי של ברכת יצחק, שהכונה בה היחה להכין את האשיות לשימוש בעל לשם התכלית האלקית. פעל יצחק בלא יודעין ולא הכין והאשיות יעקב להשתמש לעצמים במידה זו, אף על פי שאינה כלל סביעת לר.

הפעלות שעשה יעקב כדי שיצחק יחשוב שהוא עשוי ויכבוה, גם הם כותו למסרה הזו - יעל כן היחה התחלת והטבת קניית הכבוד, שמודה שמה שהוא בעשו בטבע יהיה לר - ליעקב יקפין וצוית לעת המקום האודר. ויעל כך כבואו לפני אביד בדמות עשוי להטברד, ילכשתה אמו בבר עשוי, והיצוינות היחה דומה לעשוי, שהיה היד גם כן צודד אל הכרית. מלבד התועלת המעשית שצנחה מכך שיעקב התלכש בבחי עשוי, שעל די כך יצחק לא חשף את ההות והאמיתית של העמוד לפניו, מלבד זאת פעלה לבישה זו גם להכשיר את יעקב לברכת עשוי. צוות ההחפשה של יעקב בבחי עשוי בדרה, שאמנם יעקב יודש לעיתים להתלכש במידותיו של עשוי, אך כשם שהבטרים היוצגים ללובש אותם, לבישותם היא בחירות, ובלב רגע נתון לפשוט אותם - כך שייכותו של יעקב אל המידות הקשיות היא רק לשעה ורק בחיצויות נפשו. וכיוון שובטכע נפשו שיר יעקב למנמת הטוב, לכן ברחו שגם במידות הישגת הוא ישותמש רק למען והפעת תכלית הטוב. ישעלי ידי עשוי ישכלל תכלית קולו של יעקב.¹¹

בנוסף לבגרי ההחזות והלישה רבקה את יעקב בערותו גרי עדים, יחה הידי המדיים שערותם הלישה רבקה ליעקב, ובחורה להלבישם ליעקב דווקא יעל ידיו ועל חלקת צואתי, להורות שלשכלל החבלית - בשביל לקדם את הופעת האמת האלקית בעולם ולהקן עולם במלכות שדי, יהיה לו כח כדי ובטה גם כן, בתוקף ועל להשיל אימה ולתפוס מלכות כעין מידותיו של עשוי שותא איש שיעי.¹²

"גם ברוך יתיר"

"ואח כר", לאור כל הרבמת וסיכופו הסיבות שהטמיש יעקב את הרכו החד החדר עשוי נעשי - והשכמת עם עשוי בהיזין, סודר הלידה, קניית הכבודה ולבישת בכר עשוי ושדות כרי העידם, יעקב יכא ליצחק, להתברר ממנו בכרית עשוי, בכרית שותנתו לו עומד לפני יצחק, מונענת בימים זו שיה, כי יצחק מנסה לכר האם הפא להתברר מפני הוא כאמת עשוי בני המדל, שאותו הוא הפין לכר כדי שמתחזיק העשת, צורתו אל מנמת הטוב יכששאל יצחק: "יפי אותה, אמר: אפי עשוי בכר". ואין בכך שקר כלל, מפני ששצנמתו ומהות של עשוי - התכונות החדשות למלחמה המצוינת בעשוי, ימה שמיטעם זה אותה בחור כי, בכר קניתי אפי גם כן, והכרד יחת מעלה, ויש בכוחו להשתמש בשעת הצורך במידות הישגת הללו, ואם כן דאי שאני הכן הנבחר, והדי אלה דברי אמת, אין בזהם שקר כלל למברד.

ואם כן, תחילת החשובה - אנכי עשוי בכרד מונבת, אך המסכה - עשיתי כאשר זכרת אלי, ודושת ביאור, הרי לעשוי צוות יצחק להביא ציד ולא ליעקב?

מסבר הרכ: ימדאי כמה פעמים היה יצחק מדבר אל יעקב, מחובב ומדריכו יצחק גם כן לקנות מידות הישגת לצוד עבדות ר", ולכן כדק "אמר: עשיתי כאשר זכרת אלי".

והטבר נוסף: גם הדיכוד שהיה לעשו מצנחין, היה מפני הטגלה שחשב למצא בר, שהיה כאמור, יצחק הכיר ברשעתו של עשוי, אך סבר שמידותיו הישגת נעמד להדוך במישור הדרות ולשות את הטגלה האלקית, יכאמת הטגלה הזאת רק ביעקב נמצאת, אם כך, מצד אמיתת הדברים, ידבי רק אלי, על כן בידד אותי.

על כן אחור כך, כשנודע לר, כשהביין יצחק שאת ברכת עשוי הוא העניק ליעקב, יודאה שיש ביעקב גם כן הטבה זו של התוקף, וכי שאכ לרדי כסוי בלבוש בכר עשוי ועורות המדיים, ונעטם לקיחת הכרית כשוחטה: וכן נודע לו דבר מבידת הכבודה - יוכח הכבודה נקמה לר, על כן מתוך מודעת שלמה חזר יאמר: גם ברח יהיה, כי עתה יודע הוא שצנמה הטגלה להתברר ולא חסתתי עור".